

DISEMINACIJA BELETRISTIČKIH NOVINARSKIH ŽANROVA U ONLAJN FORMATU JAVNOG SERVISA REPUBLIKE SRPSKE

Autor: ŽELJANA ĐAJIĆ

e-mail: zeljanadjajic0906@gmail.com

Mentor: prof. dr Tatjana Tapavički Duronjić

Katedra za novinarstvo i komunikologiju

Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci

Uvod: Istraživanje se fokusira na distribuciju beletrističkih novinarskih žanrova u onlajn (online) programu multimedijalne redakcije javnog servisa Radio-televizije Republike Srpske (RTRS). Razmatra se učestalost objavljivanja beletrističkih žanrova u onlajn formatu ovog medija, a s namjerom ispitivanja hipoteze rada da se beletristički žanrovi rijetko objavljuju, čak i u vremenu djelovanja sezonskog faktora u formiranju dnevne agende. Teorijski okvir analize polazi od klasične novinarske škole podjele novinarskih žanrova, a osnovni zadatak ispitivanja jeste utvrditi orijentaciju onlajn distribucije RTRS-a prema zadovoljavanju širokog kruga publike u odnosu na vrstu medijskog sadržaja.

Cilj: Cilj rada jeste istražiti učestalost emitovanja sadržaja koji pripadaju beletrističkim novinarskim žanrovima, te istražiti primjenu faktora: informativnosti, pojedinosti i dinamike u produkciji sadržaja reportaže, kao osnovne tehnike pisanja beletrističkih žanrova. Osnovna istraživačka pažnja je usmjerena na kvantitet objava i primjenu strukturalnih detalja povezanih sa tri prethodno pomenuta faktora.

Materijal i metode: Analizirani su sadržaji onlajn medija RTRS-a u periodu od prvog maja do 31. jula 2025. Primijenjena je kvantitativna metoda za utvrđivanje žanrovske pripadnosti, klasifikaciju i tabelarnu obradu podataka, studija slučaja kroz odabir istraživačkog egzemplara, te kvalitativna metoda analize sadržaja u postupku prepoznavanja žanra i upoznavanje sa temom i njenom novinarskom obradom. Rezultati dobijeni na ovaj način prikazani su brojčano, procenualno i opisno. Stoga se u radu primjenjuje i deskriptivan metod.

Rezultati: Analizom je potvrđeno da je u istraživačkom periodu objavljeno ukupno 465 medijskih sadržaja, od čega je 41 beletrističkog žanra (8,82%). Najzastupljenija forma objave jeste reportaža, dok su crtica i feljton zastupljeni u manjoj mjeri.

Zaključak: Beletristički žanrovi, u vremenu analize, imaju ograničeno prisustvo u onlajn distribuciji RTRS-a. Njegovanjem beletrističkih žanrova RTRS nastoji da održava kulturnu misiju javnog servisa. Odsustvo medijske regulacije onlajn medija u BiH predstavlja ozbiljnu prepreku u realizaciji sadržaja za široku publiku i njenu naklonost prema određenim medijskim sadržajima.

Ključne riječi: onlajn mediji, teorija žanrova, reportaža, RTRS, RS.

UVOD

Novinarstvo, koje se u javnom i stručnom diskursu označava različitim metaforama kao što su „četvrti stub demokratije“ ili „sedma sila“ (Valić Nedeljković & Pralica, 2020, str. 235), u svojoj osnovi i prema klasičnoj novinarskoj školi obuhvata tri grupe žanrova: faktografske, analitičke i beletrističke (Tapavički Duronjić, 2011, str. 125). Faktografski žanrovi, kao novinarske forme zasnovane isključivo na činjenicama, obuhvataju vijesti, izvještaje, klasični intervju i druge klasične oblike informativnog sadržaja liminalnog karaktera.

Analitički žanrovi, koji uključuju komentar (kolumnu, uvodnik) i članak usmjereni su na interpretaciju i kritičku analizu društvenih pojava od posebnog značaja (Todorović, 2002). Beletristički žanrovi (Todorović, 2002) omogućavaju čitaocu da doživi specifična osjećanja koja nisu dostupna kroz informativnu formu vijesti ili analitike. Oni pružaju prostor za kreativnost novinara, omogućavajući mu da se izrazi na inovativan način i da publici prikaže nešto više od strogo strukturisanih informacija (Tapavički Duronjić, 2019). Stoga neki autori reportažu svrstavaju u analitičke, istraživačke žanrove (Tomić, 2012). Od suštinskog je značaja razvijati medijsku kulturu koja omogućava adekvatno razumijevanje reportaže kao analitičkog novinarskog žanra. Time se reportaži obezbjeđuje odgovarajuće mjesto u okviru savremene medijske produkcije i diseminacije sadržaja (Tomić, 2012).

U uslovima savremenog, ubrzanog načina života, ali i medijskog emitovanja prilagođenog informacionom dobu i obilju informacija, ili, kako bi to rekao Bal (Balle, 1997) „zujanju informacija“, beletristički žanrovi rjeđe su zastupljeni u medijskoj ponudi. Dio razloga zašto je to tako možda treba tražiti i u činjenici da pisane reportaže pripadaju kulturi takozvanog sporog novinarstva (Greenberg, 2007), koje zahtijeva mnogo istraživačkog rada, dubok fokus na temu i odabir privlačnog, jedinstvenog narativa koji može da zainteresuje publiku. O tome govori i Kljajić, kada objašnjava da se nova dokumentarna reportaža zasniva na temeljnom i dugotrajnom istraživanju, koje zahtijeva značajno ulaganje vremena i finansijskih sredstava. Takav poduhvat danas se, međutim, često smatra prevelikim troškom za savremene štampane medije (Kljajić, 2013)¹. Kljajić, inače, pisanje u novinarstvu povezuje sa „akronimom HELP“, koji predstavlja humanizaciju, energizaciju, lokalizaciju i personalizaciju (Kljajić, 2012, str. 53), naglašavajući da se ovaj pristup u agendi najčešće povezuje s reportažama i drugim beletrističkim izražajima.

Navedena, uslovno rečeno, brzina epohe predstavlja suprotan faktor koji, pored nekih prednosti, kao na primjer, bržeg ažuriranje vijesti, može biti shvaćen kao prepreka za odvajanje vremena i priređivanja sadržaja iz konteksta novinarstva „lijepih priča“.

Iako su promjene u načinu, učestalosti i formama objavljivanja medijskih sadržaja prisutne tokom čitave istorije novinarstva, u savremenom medijskom okruženju one postaju izraženije. Stoga se polazi od pretpostavke da beletristički žanrovi danas zauzimaju sve skromnije mjesto u novinarskoj produkciji. Cilj ispitivanja jeste da se utvrdi kvantitet emitovanja beletrističkih žanrova u onlajn formatu javnog servisa Radio-televizija Republike Srpske (RTRS), a unutar multimedijalne redakcije ovog javnog servisa. Rad se stoga neće baviti analizom ukupnog emitovanja medijskog sadržaja RTRS-a. Odabir medija uslovljen je činjenicom da je riječ o najrazvijenijem elektronskom mediju u RS i da kao javni servis ima zakonsku obavezu emitovanja raznovrsnog medijskog programa (Zakon o radio-televiziji Republike Srpske; Statut RTRS-a član 11).

Prema nekim autorima, u Republici Srpskoj (RS) nailazimo na izvjesno zakašnjenje u razvoju onlajn novinarstva u odnosu na savremeno, globalno onlajn novinarstvo. Prema Tapavički Duronjić, „onlajn novinarstvo u Republici Srpskoj pojavilo se i razvijalo u specifičnom društvenom kontekstu, koje je uslovalo vremensko pomjeranje pojavljivanja i razvoja onlajn novinarstva“ (Tapavički Duronjić, 2017)². Građanski rat vođen u periodu 1992–1995. godine, kao i postratni period do početka dvijehiljaditih, suštinski su determinisali način na koji se novo novinarstvo razvijalo. Ova autorka stoga smatra da je:

„Taj uticaj bio posredan, jer se manifestovao kroz značajne promene u kvantitetu i kvalitetu medijskog tržišta. Medijska scena je izmenjena na štetu broja medija i kvaliteta

1 Dostupno na: [421.pdf](#)

2 Autorka u navedenom radu objašnjava da je prva internet konekcija u Republici Srpskoj uspostavljena tek 1995. godine, u okviru programa akademske mreže SARNET, kojim su povezani Univerzitet u Banjoj Luci i Univerzitet u Beogradu. Ovaj korak predstavljao je početak razvoja informacione infrastrukture u Republici Srpskoj.

profesionalne produkcije u svim oblastima novinarstva“ (2017a, str. 195)³.

Prema autorki, često se isti sadržaj vijesti prebacuje i u mediju glavnog toka i u onlajn izdanje istog medija. Umjesto da onlajn redakcije produkuju vlastiti sadržaj i tako prošire medijsku agendu, te utiču na medijski pluralizam (Mihajlov Prokopović & Vujović, 2019), ove redakcije se oslanjaju na svog medija prethodnika.

„S malim izuzecima, onlajn mediji u RS najveći deo svog sadržaja koncipiraju kopiranjem sadržaja vesti s drugih veb-sajtova ili putem neovlašćenog preuzimanja agencijske vesti. U znatno manjoj mjeri se bave produkcijom originalnog, jedinstvenog sadržaja“ (Tapavički Duronjić, 2017, str. 168).

To je praksa onlajn produkcije prve istorijske faze razvoja ove vrste novinarstva, koju Krejg naziva ekvivalentom ili djelovanje poput „zgrtalice“ (Krejg, 2010/2005). U ovom istraživanju ispitaće se da li je riječ o jedinstvenom sadržaju namijenjenom samo onlajn diseminaciji unutra medija ili je riječ o preuređenom sadržaju koji se emitovao i u mediju prethodniku, tj. televiziji u ovom slučaju.

PRIRODA BELETRISTIČKIH ŽANROVA

„Žanrovi su skup medijskih atributa koji određuju strukturu novinarskog teksta, njegovu formu, stil pisanja i uređenje sadržaja medijskog teksta“ (Tapavički Duronjić, 2011, str. 125). Raznovrsnost definicija beletrističkih žanrova je velika i često se međusobno prepliću u nekim delovima. Dodatno usložljavanje situacije u tom smislu dogodilo se nakon zrele faze razvoja onlajn novinarstva, a poslije 1994. godine (Krejg, 2005), kada su se pod tim uticajem žanrovi hibridizovali, to jest kada su promijenili „čistu prirodu“ miješanjem novinarskih formi i stilova. Tako su nastali fičer, nekrolog, intervju profil, zabavne emisije tj. „tok šou“ (*talk show*), i drugi zabavno-informativni sadržaji u medijima (Tapavički Duronjić, 2011, str. 123).

Za potrebe ovog istraživanja posebno nas zanimaju beletrističke forme, tj. „reportaža, feljton, crtica, beleška i tekstovi humorističke prirode poput anegdote, kozerije i slično“ (Jevtović, Petrović & Aracki, 2014, str. 118). Za svaki žanr ponaosob vrijedi nekoliko različitih definicija, pa tako kroz literaturu možemo naići i na različito definisanje reportaže, kao, možda, najčešće forme ovog žanra prisutne u medijima. Kako ističu navedeni autori, za pisanje reportaže treba posjedovati naročite talente uočavanja, lijepog pisanja, razumjeti dokumentarnu vrijednost pisanja, pronaći detalj koji izdvaja reportažu od drugih tekstova. „Reportaža je jedan od najsloženijih, autorski najzahtjevnijih i najkreativnijih novinarskih žanrova. Ako je riječ o narativnoj reportaži, onda je ona slična književnom djelu – specifičnošću stila, kompozicije i načina pripovijedanja drugačija je od ostalih novinarskih formi“ (Jevtović, Petrović & Aracki, 2014, str. 324). Autori skreću pažnju na dokumentarnu vrijednost reportaže u medijima, rekavši da je ona svojevrsni dokument.

Živan Mitrović (1976) veći akcenat stavlja na ulogu novinara reportera, jer, kako kaže: „obdarenost nije jedina osobina jednog reportera. Od njega se traže opšta kultura, politička zrelost, znanje, odnosno vladanje temom, izgrađen stil i besprekorno čist i bogat jezik, svojstven izraz“ (Mitrović, 1976, str. 189). Nedostatak profilisanih novinara koji njeguju i vole da pišu reportaže može da se smatra jednim od razloga zbog čega su beletristički žanrovi, prije svega reportaža kao kraljica ovih žanrova, rjeđe prisutni u medijskoj sferi.

Neki drugi autori unose i poetiku u definisanju reportaže. Tako Đurić reportažu predstavlja kao san svakog mladog novinara, tvrdeći da je „Reportaža dokument, hronika vremena, ona je istina o našoj stvarnosti ili o događajima, prema tome – njena neophodna karakteristika je autentičnost. Reportaža informiše. Reporter kopa; kopa u suštini događaja, u psihi čoveka, u istorijat; on je istraživač ne samo kao profesionalac nego i

3 Dostupno na: [2560-32051709191T.pdf \(ceon.rs\)](https://ceon.rs/2560-32051709191T.pdf)

po svojoj strasti. Njegove su ambicije da bude bager koji će se duboko zariti u zbivanja i koji će duboko u korenu tražiti prave uzorke događaja i okolnosti koje su uticale da do tog događaja dođe, postaviće pitanje zašto je do toga došlo i pokušavati da na postavljeno pitanje sam odgovori. Preduslov da se napiše reportaža nije da se događaj samo registruje nego i da se doživi“ (Đurić 1987: 215, 216 prema Vladimir Kolar, 1970).

Iako vjerovatno najpoznatija, reportaža nije jedini žanr beletrističke podjele. Manje zastupljeni su feljton i crtica. Feljton je „novinskom štivo koje prema korenu francuske reči od koje potiče, *feuilleton*, predstavlja, doslovno rečeno, podlistak – novinska rubrika uskog tematskog sadržaja, ali slobodnije strukture, prisnijeg jezika i stila“ (Jevtović, Petrović & Aracki, 2014, str. 337). Isti autori crticu određuju kao „kratku, autorsku formu, gotovo isključivo namijenjenu novinama“ (Stambolić, 1986, str. 101). Takođe, portret je jedan od žanrova ove grupe, koji se objašnjava kao „predstavljane određene zanimljive ličnosti“ (Jevtović, Petrović & Aracki, 2014, str. 341).

Kao literarne forme pisanja u novinarstvu koje se usko povezuju sa formama beletristike, Tatjana Duronjić navodi nekoliko oblika. Pored fičera kao humanizovane priče, izdvojene su i, kako autorka označava, liminalne forme, to jest prelazne forme, u koje spadaju memoari, novele, autobiografije, biografije i novinarski nekrolozi, ali i reportaža i feljton. Posebnu pažnju autorka pridaje i portretu, kao i eseju, koji je „produžio život“ na internetu (Tapavički Duronjić, 2019).

Za potrebe ovog rada koristiće se, ipak, razumijevanje beletrističkih žanrova prema Nedi Todorović. Prema ovoj autorki, beletristički žanrovi su žanrovi koji se razvijaju „između“ faktografije i analitike, koji posjeduju činjenice koje se prikazuju kroz labaviju formu i s više jezičkih stilova, a unutar tripartitivne podjele na feljton, reportažu, crticu (Todorović, 2002, str. 63). Novinare koji pišu ove sadržaje autorka naziva „novinari književnici“, smatrajući da oni nisu ravnodušni posmatrači događaja nego često i učesnici (Todorović, 2002, str. 54). Svakako, ne bi trebalo da se izostavi ni fičer, koji autorka posebno obrađuje i objašnjava kao hibridnu formu (između faktografije i beletristike), koja sadrži elemente profila ličnosti, ljudske priče i analize događaja. Najbolji fičeri pisani su o ljudima (Todorović, 2002, str. 79), pa se često priče o ljudima povezuju upravo sa ovim žanrom.

METODOLOŠKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

Osnovni ispitivački uzorak je produkcija multimedijalne redakcije javnog servisa RTRS-a u Banjoj Luci, sa fokusom na produkciju i diseminaciju beletrističkih žanrova. Stoga je ispitivanje usmjereno na detekciju i analizu onlajn sadržaja emitovanih putem veb-sajta ove medijske kuće, a u vremenu određenom za istraživanje. RTRS je nastala kao javni servis Republike Srpske Drugom odlukom Visokog predstavnika o reorganizaciji javnog emitovanja u Bosni i Hercegovini (BiH) 23. oktobra 2000. godine, nastavljajući rad prethodne, Srpske radio-televizije (Đurić, 2020, str. 33)⁴. Onlajn medij RTRS-a prve vijesti objavljuje u martu 2009. godine, što se može potvrditi pregledom njihovog onlajn medija. Pravni okvir za funkcionisanje javnih servisa definisan je Zakonom o RTV sistemu BiH i Zakonom o RTRS-u i Statutom RTRS-a, koji su od posebne važnosti za dalju analizu.

Istraživanje je sprovedeno metodom kvantitativne i kvalitativne analize sadržaja. Primenjena je kvantitativna metoda za prebrojavanje, klasifikaciju i tabelarnu obradu podataka, a za utvrđivanje žanrovske pripadnosti korišten je kvalitativni pristup, studija slučaja kroz odabir istraživačkog egzemplara, te metoda analize sadržaja u postupku prepoznavanja žanra i upoznavanje sa temom i njenom novinarskom obradom. Rezultati dobijeni na

4 Istim aktom formirane su i druge dvije javne medijske kuće: Javna radiotelevizijska služba Bosne i Hercegovine (BHRT), nadležna za emitovanje programa na nivou cijele države, te Radio-televizija Federacije BiH (FTV).

ovaj način prikazani su brojčano, procentualno i opisno. Stoga se u radu primjenjuje i deskriptivan metod.

Analizirani su sadržaji objavljeni na zvaničnom onlajn mediju javnog servisa RTRS u periodu od tri mjeseca – i to od prvog maja do 31. jula 2025. godine. Na osnovu pregleda onlajn sadržaja RTRS-a zapaženo je da se u najvećem broju objavljuju vijesti informativne forme kroz različite rubrike. Tokom analize nije primijećeno postojanje onlajn sadržaja koji ukazuju da se radi o pisanim reportažama, pripremanim samo za multimedijalnu redakciju, kao ni sadržaja u formi feljtona i eseja, pa se može zaključiti da RTRS onlajn medij prvenstveno objavljuje multimedijalni sadržaj preuzet iz televizijskog i radijskog programa (video-zapise, emisije, foto-priloge). Novinarski sadržaji u formi reportaže prvenstveno se emituju kao video-formati i često su označeni kao „VIDEO-Reportaža”. U sekciji „Emisije” mogući su tekstualni opisi, ali njihove reportaže su i dalje prikazane kao TV programi (emitovane pomoću video-plejera (*video player*)). Ove emisije su bile predmet analize, s obzirom na to da je njihovim formatima bilo moguće da se pristupi. Prilikom istraživačkog modela kodiranja, za svaku jedinicu analize bilježeni su sljedeći elementi: naziv emisije, period objavljivanja, rubrika (sekcija), žanr.

Rezultati su prikazani u apsolutnim i relativnim vrijednostima. Analiza je sprovedena ručnim prebrojavanjem i evidencijom podataka u tabeli, što omogućava direktno praćenje pojedinačnih emisija i njihovih karakteristika. Za sistematski prikaz rezultata analize primijenjene su metode interpretacije i eksplikacije sadržaja, koje omogućavaju prepoznavanje žanra i njegove kvalitete prema modelu prisutnosti dinamike, informativnosti i pojedinosti. Za postupak određivanja ovih elemenata korištena je metoda analize sadržaja. Osnovna metoda istraživanja je metoda studije slučaja, koja se isključivo i dominantno fokusirala na multimedijalnu produkciju onlajn redakcije RTRS-a.

Postupak istraživanja podrazumijevao je korištenje arhive onlajn medija RTRS-a. Ukupno je identifikovano 465 emisija, raspoređenih po mjesecima na sljedeći način: 181 (maj) + 170 (jun) + 114 (jul). Svakom elementu sadržaja dodijeljen je i odgovarajući žanrovski status, čime se stvorila osnova za dalje kvantitativne analize. U ovom kontekstu, interpretacija rezultata omogućava izvlačenje smislenih zaključaka o dominantnim žanrovskim obrascima i produkcijskoj praksi, dok eksplikacija pruža objašnjenje specifičnih pojava, kao što je prisustvo beletrističkih novinarskih formi, njihova distribucija i značaj u digitalnom kontekstu.

U ovom istraživanju svaki pojedinačni egzemplar beletrističke objave bio je pažljivo i sistematski analiziran, kako bi se dublje razumjela njegova struktura, komunikacijski potencijal i društvena funkcija. Analiza je bila sprovedena kroz tri suštinska elementa koje ističe Todorović (2002) – pojedinosti, dinamiku i informativnost, koji, prema ovoj autorki, predstavljaju osnovne koordinate za procjenu kvaliteta i složenosti jedne reportaže. Prvi aspekt, pojedinosti, odnosi se na bogatstvo opisnih elemenata i stepen konkretnosti koji doprinosi realističnom i živopisnom predstavljanju događaja. Drugi, dinamika, upućuje na ritam pripovijedanja i interaktivni odnos između naracije i tempa dešavanja, dok informativnost označava dubinu i obim prenijetih podataka, kao i njihovu relevantnost u kontekstu javnog interesa (Todorović 2002). S obzirom na značaj tri ključna elementa – pojedinosti, dinamike i informativnosti – svaka analizirana emisija biće ocijenjena kroz tri parametra: dobro, srednje ili loše, u zavisnosti od nivoa izraženosti i prisutnosti svakog od ovih elemenata. Ovakav pristup omogućava sistematsko i objektivno sagledavanje kvaliteta emisije, uz jasno razlikovanje snaga i slabosti u njenoj strukturi i sadržaju.

Pored ovih ključnih analitičkih parametara, u analizu će biti uključen i element slavnog novinara (*celebrified journalist*)⁵. Ovaj aspekt posebno osvjetljava ulogu novinara unutar

5 Olausson, U. (2017). The celebrated journalist. *Journalism Studies*. 19. Pages: 2379–2399. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2017.1349548>

samog teksta, to jest pitanje njegove pozicije kao autora i javne ličnosti. Ispituje se da li novinar ostaje diskretan posrednik u procesu informisanja, usmjeren isključivo na konstruisanje priče, ili nastoji da se postavi kao prepoznatljiv subjekt, pa čak i kao „zvijezda“ narativne konstrukcije. Ovako sagledavanje omogućava dublje i sveobuhvatnije razumijevanje odnosa između profesionalne objektivnosti i lične vidljivosti novinara u savremenoj medijskoj agendi, što predstavlja jedan od značajnih indikatora transformacije novinarstva u eri spektakla i medijske personalizacije.

Ispitivanjem produkcije i diseminacije beletrističkih žanrovskih formi u okviru medija-uzorka, utvrđeno je postojanje sljedećih video-produkcija koje odgovaraju parametrima istraživanja, a to su: „Ljudi“ i „Život je na selu“, „Misija“, „Čuvari Krajine“, „Mala Evropa“ i „Moje mjesto“. Emisija „Ljudi“ produkcije RTRS-a posvećena je djeci i emituje se jednom sedmično, subotom. Sadrži kratke priče o djeci sa značajnim emotivnim elementima i karakteristikama bliskim beletrističkim novinarskim formama, koje se mogu kategorisati kao crtica u televizijskom obliku. Iako sličnog ciljnog uzrasta, emisija „Generacija Z“ nije prepoznata kao beletristička novinarska forma, jer prevashodno koristi intervju i diskusijski format, a fokus je na iznošenju stavova mladih o svakodnevnici, identitetu i socijalnim problemima. Emisija „Život je na selu“ pripada žanru reportaže, jer sadrži dokumentarne i narativne elemente, tj. prikazuje određen prostor kroz dijalog, monolog, naraciju. Emisija „Misija“ je reportaža s dokumentarnim elementima, jer sadrži narativna svjedočanstva i dokumentarni ton. Ostaje unutar okvira reportaže jer izvještava o konkretnim ličnostima i njihovom djelovanju to jest borbama sa ličnim pričama o ratnim iskustvima i sadašnjim borbama za opstanak. „Čuvari Krajine“ predstavlja dokumentarno-narativni serijal koji se bavi kulturnim i istorijskim naslijeđem, i kao takav pripada beletrističkim novinarskim žanrovima, bliskim feljtonu u svojoj serijalnosti i autorskom pristupu, s obzirom na to da je jedina od navedenih emisija prisutna tokom sva tri mjeseca analize. „Mala Evropa“ – mogla bi se karakterisati kao priča o ljudima tj. kao fičer u novinarskoj formi, jer ima afirmativan, autorski ton i teži interpretaciji i afirmaciji identiteta nacionalnih manjina, ne samo informisanju. „Moje mjesto“ prati životne priče ljudi koji su se vratili iz inostranstva u Republiku Srpsku, te posjeduje emociju i autorski pečat. Emisija se može svrstati u beletrističku reportažu, zbog snažnog narativnog formata i ličnih priča povratnika koji svojim iskustvom i izborom življenja doprinose afirmaciji života u Republici Srpskoj.

Neki drugi sadržaji emitovani u istraživačkom okviru, kao što su „Kvadrat na znanje“, „Banjalučka panorama“ i „Može i drugačije“ ne ispunjavaju kriterijume za klasifikaciju u beletrističke novinarske forme. „Kvadrat na znanje“ predstavlja obrazovni format čiji je fokus usmjeren na prenošenje faktografskih sadržaja, pri čemu nije prisutan autorski narativ, ni književni ton ili stil čiji bi se sadržaj približio beletristici. Slično, „Banjalučka panorama“ koristi informativni pristup za rješavanje konkretnih problema građana, pri čemu je dominantna funkcija emisije informativna i serviranje praktičnih rješenja, a ne kreativno pripovijedanje. Emisija „Može i drugačije“ koncentriše se na pružanje praktičnih savjeta o uređenju stanova i prostora, naglašavajući edukativni i informativni aspekt, dok je narativni i autorski ton minimalan, što onemogućava uključivanje u beletrističku kategoriju. Slično je utvrđeno i kod emisija „Pravoslavlje“ i „Riječ vjere“. U ovim formatima nije prisutan književni ili autorski narativ koji bi karakterisao beletrističke novinarske žanrove, te stoga ove emisije nisu mogle biti klasifikovane kao beletrističke.

U akademskom smislu, ovakva klasifikacija zasniva se na principu razdvajanja emisija čiji je cilj isključivo prenošenje informacija i edukativni sadržaj od onih u kojima se kombinuje novinarstvo sa književnim izrazom, narativnim i autorskim stilom, što je suštinski kriterijum za prepoznavanje beletrističkih novinarskih žanrova. Svakako, očite informativne i analitičke emisije, poput „Dnevnika“, „Vijesti“ i emisija političkog karaktera kao što je „Telering“, nije potrebno dodatno opisivati, jer pripadaju drugoj vrsti novinarske distribucije medijskog sadržaja.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U ovom poglavlju predstavljeni su rezultati istraživanja, sistematizovani kroz tabelarne prikaze radi jasnije vizualizacije i interpretacije dobijenih podataka. Ovakva forma omogućava preglednost i uporedivost, te komparaciju podataka. Da bi se dobila jasna slika o predmetu istraživanja, u nastavku su prikazane dvije tabele sa rezultatima. Njihovim iščitavanjem mogu se uočiti obrasci, učestalosti i relacije između varijabli koji predstavljaju osnovu za interpretaciju i dalju diskusiju.

Tabela br. 1 Žanrovska klasifikacija emisija i broj emitovanja

NAZIV EMISIJE	PERIOD OBJAVE	Broj emisija u maju	Broj emisija u junu	Broj emisija u julu	RUBRIKA	ŽANR
„Ljudići“	Jednom sedmično, subotom	5	3	0	„Mladi“	Crtica
„Život je na selu“	Jednom sedmično, nedjeljom	3	4	0	„Dokument“	Reportaža
„Misija“	Jednom sedmično, utorkom	4	3	0	„Emisije“	Reportaža
„Čuvari Krajine“	Jednom sedmično, srijedom	4	3	5	„Kultura“	Feljton
„Mala Evropa“	Jednom sedmično, ponedjeljkom	1	0	0	„Emisije“	Fičer
„Moje mjesto“	Jednom sedmično, utorkom	3	3	0	„Dokument“	Reportaža

Kao što je prikazano u tabeli, sve forme beletristike zastupljene su u sedmičnom ritmu objavljivanja, ali u različitim danima, što ukazuje na nastojanje redakcije da obezbijedi kontinuitet u ponudi kulturnih sadržaja. Ipak, za razliku od televizijskog programa, gdje su termini emitovanja precizno navedeni, na onlajn mediju ovi podaci nisu dostupni, što ograničava transparentnost i korisničku orijentaciju. Dodatno, uočava se odsustvo dijela namijenjenog za komentare ili bilo kakav oblik interakcije sa publikom, što predstavlja značajan propust sa aspekta digitalnih medija, čija je jedna od ključnih karakteristika upravo dvosmjerna komunikacija i uključivanje korisnika u kreiranje diskursa. S druge strane, raznovrsnost rubrika pokazuje težnju ka širem žanrovskom i tematskom obuhvatu, što može biti indikator redakcijske strategije da se zadovolje različiti interesi i potrebe publike. Međutim, nedostatak integrisane strukture, koja bi povezala sadržaj sa interaktivnim elementima i jasno definisanim vremenskim okvirima, ukazuje na nepotpuno iskorištavanje potencijala onlajn prostora.

U mjesecu julu evidentirano je prikazivanje emisije „Srce Srpske” i niz specijalnih objava, posvećenih određenim danima ili ličnostima. Emisija „Srce Srpske” je periodična emisija koja ima zabavno-turistički karakter i uključuje predstavljanje ljepote nekog mjesta, turističke preporuke, kuvanje, zabavu, ali i poznate ličnosti. Međutim, prema navedenim definicijama beletrističkih žanrova, ne radi se o formi poput reportaže, feljtona, crtice, jer

je fokus emisije na informisanju i zabavi, sa turističkim elementima, bez narativne dubine koja se zahtijeva za beletristiku.

Tabela br. 2 Brojčana i procentualna struktura emisija

MJESEC	BROJ UKUPNIH OBJAVA	BROJ OBJAVA BELETRISTIČKOG KARAKTERA	BROJ OBJAVA BELETRISTIČKOG KARAKTERA U PROCENTIMA
MAJ	171	20	11,70%
JUN	180	16	8,89%
JUL	114	5	4,39%
UKUPNO:	465	41	8,82%

U analizi emisija primijećen je značajan pad kako u ukupnom broju objava na onlajn mediju, tako i u broju objava beletrističkog karaktera tokom mjeseca jula. Ovaj trend može se djelimično objasniti sezonskim faktorima, kao što su praznici, godišnji odmori, smanjena produkcija i redakcijski fokus na druge teme, kao što su izvještaji o aktuelnim političkim i društvenim događajima, turizmu ili lokalnim kulturnim dešavanjima. Neočekivanost ovog pada proizlazi iz pretpostavke da su ljetnji mjeseci uobičajeno periodi kada hronično nedostaju vijesti i kada beletrističke novinarske forme, zbog svog narativnog i pripovjedačkog karaktera, imaju povećanu šansu za objavu i medijsku vidljivost.

Detaljnija interpretacija rezultata ukazuje da se tokom ovog perioda većina objava odnosi na relativno „lake teme“ — tzv. ljetnje događaje grada, kulturne manifestacije, festivale ili zabavne aktivnosti, što dodatno naglašava neobičnost primijećenog pada broja beletrističkih sadržaja. Pored lokalnih faktora, neophodno je uzeti u obzir i globalne događaje, koji mogu da „preoptereće“ medijski prostor, kao što su politički i ekonomski potresi, katastrofe ili međunarodni incidenti, što utiče na redakcijski izbor i prioritete objavljivanja.

Ovaj fenomen i njegova moguća objašnjenja ilustruju kompleksnost redakcijskih odluka i medijske strategije. Istraživačka interpretacija ovakvih podataka omogućava da se, pored broja i sadržaja objava, analiziraju i dublji uzroci koji oblikuju medijski prostor, kao i uticaj spoljnih događaja na prisustvo beletrističkih novinarskih formi u onlajn okruženju. Istraživačka eksplikacija ovog trenda nije ograničena na registrovane činjenice, već podstiče promišljanje i hipotetičke veze između redakcijskih izbora, sezonskih okolnosti i globalnih događaja, što je suštinski aspekt kritičke analize medijskog sadržaja.

Generalni rezultat pokazuje da ukupan procenat objava beletrističkih žanrova za navedena tri mjeseca iznosi 8,82% (ukupan broj objava je 465, a objašnjenih i navedenih emisija beletrističko-novinarske forme je svega 41).

Takođe, tabelarno su prikazani i rezultati analize tri bitna elementa za procjenu kvaliteta i složenosti beletrističkih sadržaja, a prema predloženom modelu ispitivanja.

Tabela br. 3 Klasifikacija beletrističkih sadržaja po odabranim analitičkim elementima

NAZIV EMISIJE	Element pojedinosti	Element dinamike	Element informativnosti	Ukupan utisak
„Ljudići“	Dobro	Dobro	Dobro	Zadovoljavajući
„Život je na selu“	Srednje	Srednje	Dobro	Prosječan
„Misija“	Srednje	Dobro	Dobro	Zadovoljavajući
„Čuvari Krajine“	Dobro	Srednje	Srednje	Prosječan
„Mala Evropa“	Loše	Dobro	Dobro	Prosječan
„Moje mjesto“	Srednje	Loše	Srednje	Prosječan

Element detalja u emisiji „Ljudići” ocijenjen je kao vrlo razvijen, što je očekivano, s obzirom na to da emisija primarno posvećuje pažnju djeci. Detalji se najviše ogledaju kroz narativne opise voditelja, koji, iako doprinose razumijevanju sadržaja, ne zauzimaju centralnu ulogu u emisiji, jer njihov glas uglavnom bude prekriven vizuelnim kadrovima. Što se tiče dinamike, emisija je dobila najvišu ocjenu, budući da se kadrovi konstantno mijenjaju, čime se održava pažnja gledalaca i smanjuje mogućnost monotonije. Promjene se postižu kombinacijom izjava učesnika i zanimljivih komentara, što doprinosi ritmu i živosti programa. Informativnost emisije takođe je na visokom nivou, jer pruža jasne i nedvosmislene podatke o aktivnostima djece, njihovom učešću, organizaciji događaja i drugim relevantnim informacijama, čime se ostvaruje primarna funkcija emisije – informisanje i zabavljanje publike u skladu s njenim uzrastom i interesima. Konačan utisak, s obzirom na navedene elemente, jeste zadovoljavajući, jer ova emisija pokriva sve elemente nužne za opis beletrističkih sadržaja.

S obzirom na to da tema emisije „Život je na selu” prati miran i porodičan život radnika angažovanih u poljoprivredi i stočarstvu, očekivano je da elementi detalja i dinamike budu na nižem nivou u poređenju s bržim i ritmičnijim programima. Ipak, kroz naraciju koja prati svakodnevicu i izazove tih života, emisija osvetljava i različite probleme i situacije sa kojima se susreću svi koji se odluče za ovakav način života. Time se postiže balans između sporijeg tempa i relevantnog sadržaja, čime se održava pažnja gledalaca. Posebno je zapažena zadovoljavajući nivo informativnosti, jer emisija pruža korisne podatke i praktične informacije o svim ključnim aspektima života na selu – od radnih obaveza i sezonskih aktivnosti do načina organizacije porodičnog života i savjeta za one koji žele slijediti sličan životni put. Na taj način program uspješno kombinuje edukativnu i dokumentarnu funkciju, čime doprinosi kvalitetnom medijskom prikazu ruralne svakodnevice. Opšti utisak o emisiji ocijenjen je kao prosječan, prvenstveno zbog činjenice da prva dva analizirana elementa, detalji i dinamika, nisu u potpunosti izraženi. Ipak, s obzirom na prirodu emisije i način njenog pripovijedanja, nedostatak ovih elemenata ne znači nužno nizak kvalitet programa. Njihova opravdanost proizilazi iz same tematike emisije, koja se fokusira na život glavnih aktera, gostiju, čija svakodnevica i iskustva čine centralni narativ. U tom kontekstu, novinar u emisiji funkcionise isključivo kao vodič, dok su narativnu funkciju i ključni sadržaj u potpunosti preuzeli sami učesnici, čime se ostvaruje autentičan prikaz života i iskustava koja program nastoji da prikaže.

Kod emisije „Misija”, od svih analiziranih programa, najmanje nedostaje elementa dinamike, što je i očekivano, s obzirom na specifičan karakter emisije i profil njenih gostiju. Promjene u tempu i ritmu programa su prisutne, ali su umjerene i prilagođene ozbiljnijem tonu sadržaja, čime se očuva fokus na glavnim temama i sagovornicima. Detalji u nekim epizodama nisu u potpunosti razrađeni, što se može razumjeti u kontekstu perioda i situacija o kojima se govori, ali i same prirode emisije, koja se više oslanja na autentične izjave i iskustva gostiju nego na dodatne deskriptivne elemente. S druge strane, informativnost

emisije je na visokom nivou. Novinar-narator ne služi samo kao posrednik izjava glavnih aktera već aktivno doprinosi razjašnjavanju i tumačenju događaja, pružajući dublji kontekst i pojašnjavajući složenije aspekte obrađenih tema. Ovakav pristup omogućava gledaocima ne samo da prate sadržaj već i da razumiju širi društveni, kulturni i profesionalni okvir u kojem se radnja odvija. Na taj način, emisija uspijeva da balansira između narativne jasnoće i informativne dubine, čime zadovoljava obrazovne i informativne funkcije medija, ali i zadržava pažnju publike kroz strateški odabrane vizuelne i narativne elemente.

Emisija „Čuvari Krajine”, slična prethodno analiziranim programima, u suštini ispunjava sve ključne elemente analize. Detalji su pažljivo opisani i često određene pojedinosti zauzimaju više prostora u kadru nego same centralne teme, što doprinosi bogatstvu vizuelnog i narativnog prikaza. Dinamika emisije varira u zavisnosti od epizode. Epizode koje se bave organizovanim događajima, poput obilježavanja godišnjica, sadrže izraženiji element dinamike kroz promjene kadrova, tempirane sekvence i interakciju aktera. S druge strane, postoje epizode u kojima je dinamika manje prisutna, što je prirodno, s obzirom na ozbiljnost i reflektivni karakter određenih tema. Što se tiče informativnosti, emisija pruža uredan i jasan nivo informacija, iako bi u nekim slučajevima dodatne informacije mogle dodatno obogatiti kontekst i produbiti razumijevanje događaja. Novinar u emisiji ne zauzima centralnu ulogu, već funkcionira kao narator koji povezuje sve elemente programa, usmjeravajući gledaoce kroz sadržaj i omogućavajući koherentan pregled događaja. Takav pristup omogućava da se pažnja fokusira na same aktere i događaje, dok naratorska funkcija doprinosi jasnoj strukturi emisije i olakšava interpretaciju ključnih poruka. Ovakva kombinacija detaljnog vizuelnog prikaza, promjenjive dinamike i informativnog narativa čini emisiju funkcionalnom i obrazovnom, dok istovremeno zadržava balans između narativnog toka i dokumentarnog karaktera programa.

„Mala Evropa” koncipirana je tako da dijeli vrijeme između studijskog i terenskog segmenta, što značajno doprinosi elementu dinamike, koji se može ocijeniti kao natprosječan. Promjene formata i mjesta snimanja održavaju ritam emisije i zanimanje publike, čime se postiže balans između edukativnog i vizuelno privlačnog sadržaja. Ipak, detalji bi, s obzirom na karakter emisije, mogli biti izraženiji. Emisija se bavi temama nacionalnih manjina, gdje postoji prostor za dodatno obogaćivanje vizuelnih i opisnih elemenata koji bi produbili prikaz svakodnevnog života, kulture i tradicije ovih zajednica. Što se tiče informativnosti, emisija postiže zadovoljavajući nivo. Voditelj, u saradnji sa sagovornicima, pruža relevantne i često manje poznate podatke o nacionalnim manjinama u našoj zemlji, čime emisija ne samo da informiše već i edukuje gledaoce. Takav pristup omogućava da publika stekne sveobuhvatan uvid u teme koje se rijetko obrađuju u drugim medijskim programima, istovremeno održavajući jasnoću i pristupačnost prezentovanog sadržaja.

U emisiji „Moje mjesto” element dinamike ocijenjen je kao relativno nizak, što se opravdava time da je program pretežno koncipiran kroz intervju i razgovor sa osobama koje su se vratile u svoj rodni grad. Takav format doprinosi intimnijem i refleksivnijem tonu emisije, ali smanjuje promjenjivost kadrova i tempo naracije. Detalji bi takođe mogli biti razrađeniji, naročito u vizuelnom i narativnom smislu, kako bi se bolje istakle ljepote kraja, lokalna kultura i razlozi zbog kojih je ostanak u zemlji privlačan i značajan za zajednicu. Što se tiče informativnosti, ona je umjerenog nivoa. Iako emisija nije fokusirana na pružanje obimnih podataka, gledalac često dobija korisne i relevantne informacije koje osvetljavaju lokalni kontekst i svakodnevni život stanovnika. Ovakav pristup omogućava da program balansira između dokumentarne funkcije i stvaranja ličnog narativa, istovremeno naglašavajući značaj zajednice i pripadnosti mjestu. Ovdje je novinar najviše prisutan u kadru i često vodi glavnu riječ, ali to čini u dozvoljenoj i profesionalno prihvatljivoj mjeri. Njegova uloga ne preuzima centralni fokus emisije već služi kao vodič kroz razgovor i povezuje ključne segmente programa, čime omogućava koherentan tok naracije i olakšava razumijevanje sadržaja gledateljima.

Na osnovu izvršene analize, može se zaključiti da su beletrističke novinarske forme prisutne u onlajn produkciji javnog servisa, ali u ograničenom obimu i uglavnom u obliku reportaže i portreta. Primijećeno je da obrazovne, informativne i vjerske emisije, kao i programski sadržaji fokusirani na praktične savjete ili uređenje prostora ne koriste beletrističke žanrove. Dodatno, sezonski uticaji i aktuelni događaji, kao što je bio pad broja objava u ljetnjem periodu, pokazuju kako spoljašnji faktori mogu uticati na vidljivost i prisustvo ovih žanrova. Ovi nalazi predstavljaju polaznu tačku za interpretaciju i dalju eksplikaciju u smislu unapređenja produkcije i integracije kreativnih, narativnih i autorskih sadržaja na onlajn mediju javnog servisa.

Tokom analize primijećeno je ujednačavanje medijskih tema kroz „postavljanja teorije dnevnog reda“ (2016, str. 124), gdje se isti ili slični tematski sadržaji ponavljaju kroz različite platforme. Ista društvena pitanja obrađuju se u sličnim novinarskim žanrovima, naslovi se često preuzimaju od prvih izvora vijesti u svim elementima — u formi, značenju, leksičkom izboru i ukupnom diskursu. Ovo ukazuje na tendenciju prakse preuzimanja vijesti (Tapavički Duronjić, 2017a), što može da se okvalifikuje kao izrazito neetička novinarska praksa, ukoliko sadržaj nije označen kao takav (tudi sadržaj).

DISKUSIJA

Tokom istraživanja, primijećeno je da televizija ostaje glavni medij i primarni proizvođač sadržaja, dok onlajn redakcija nema značajnu vlastitu produkciju. Ovo potvrđuje tendenciju konvergencije medija, u kojoj isti sadržaj cirkuliše kroz različite platforme, ali bez značajne digitalne autorske intervencije (Jenkins, 2006). Uočeno je da je sadržaj beletrističkih žanrova prisutan u specifičnim rubrikama kao što su kultura, obrazovanje i specijalizovani tematski blokovi, prema već definisanim formama. Iako beletristički žanrovi čine manji dio ukupnog digitalnog sadržaja, njihovo prisustvo je važno za kulturnu misiju javnih servisa, jer omogućuje publici pristup kvalitetnim, analitičkim i narativno obojenim tekstovima koji nadilaze čisto informativni karakter dnevnih vijesti. Na osnovu pregleda, može se zaključiti da, iako je onlajn produkcija beletrističkih žanrova ograničena, ona postoji i daje značajan doprinos kulturnoj i obrazovnoj ulozi javnih servisa u digitalnom okruženju.

Zakon o Javnom RTV sistemu Bosne i Hercegovine, Zakon o javnom informisanju Republike Srpske, Zakon o Radio-televiziji Republike Srpske, kao i sam Statut RTRS-a predstavljaju široki regulacijski okvir i za razumijevanje obaveze emitovanja sadržaja prema širokoj publici. Ipak, činjenica je da onlajn mediji u BiH nisu regulisani posebnim zakonskim okvirom, te je važno istaći da oni nisu sistematski uređeni ni od strane Regulatorne agencije za komunikacije (RAK), pa ni u okviru samoregulacijskog tijela Vijeća za štampu i onlajn medije u BiH, što ukazuje na to da ne postoje definisani kriterijumi ili minimalni standardi za uređenje rada i produkcije u onlajn medijima. Ovo značajno utiče na homogenost i raznovrsnost sadržaja, kao i na mogućnost uvođenja jasnih redakcijskih standarda u onlajn okruženju. Medijska regulacija onlajn medija u Republici Srpskoj ne postoji, a u primjeni je još uvijek Zakon o javnom informisanju RS iz 1997. godine, koji je anahron i neprilagođen informacionom vremenu i savremenom novinarstvu. Ovaj nedostatak regulative onemogućava razvoj onlajn lokalne prakse i može da se razumije kao faktor usporavanja ovog razvoja.

Drugi akti, poput, Statuta RTRS-a, koji je pisan u skladu sa Zakonom o RTRS-u, osim njegovog Člana devet (9), koji se odnosi na način prenosa programa, a sadržaja je: „Radio-televizija RS svoje programe čini dostupnim javnosti putem zemaljske, satelitske i kablovske mreže, interneta, teleteksta, proizvodnjom i plasmanom video i audio nosača zvuka i slike, te drugim načinima medijskog predstavljanja“, ne nailazi se na druga ure-

đenja portala javnog servisa. Član 10 naglašava da program RTRS služi interesu javnosti i da mora biti u skladu sa profesionalnim standardima, propisima i pravilima RAK-a. Dodatno, obavezuje RTRS da obezbijedi raznovrstan i izbalansiran radijski i televizijski program koji poštuje etičke standarde, ljudsko dostojanstvo i fizički integritet ličnosti, kao i da promoviše demokratske slobode, društvenu pravdu i međunarodno razumevanje i mir. Član 11 definiše žanrovsku strukturu programa, koja uključuje informacije, kulturu, obrazovanje, zabavu i sport. Regulativa je u odnosu na distribuciju sadržaja jasna: sve novinarske forme treba da budu zastupljene i sadržaj mora da bude raznovrstan, jer se nerijetko spominje sintagma „svim žanrovima“, kako bi sve grupe publike bili zadovoljne programom. Sva pravila trebalo bi, u nedostatku onlajn regulative, da se odnose na sva izdanja javnih servisa, pa i internetska.

S obzirom na karakter beletrističkih novinarskih žanrova, nedostatak njihove sistemat-ske prisutnosti na onlajn medijima ukazuje na potencijalno ograničenje kulture naracije i publiciteta ovih formi. Eksplikacija ovog fenomena može se tražiti u činjenici da onlajn redakcije uglavnom republikuju sadržaj televizijskog programa na digitalnu platformu, što neki autori nazivaju sekundarnom produkcijom (Brautović, 2009), bez posebne pro-izvodnje, čime se ograničavaju mogućnosti za autorsku interpretaciju i narativnu krea-tivnost. Uočeno je da se radi o objavama koje u pogledu primene pojedinosti, dinamike i informativnost mogu biti označene kao zadovoljavajući nivo. Većina emisija ispunjava ove elemente, iako u različitom stepenu: dok neki sadržaji naglašavaju detalje i bogatstvo opisa, drugi se više oslanjaju na dinamične segmente ili faktografski sadržaj. Generalno, može se zaključiti da neki primjeri dosežu nivo koji opravdava njihovo vrednovanje kao „pečat vremena“, kako to simbolično definiše Neda Todorović (2002).

Interpretacija rezultata može da ukazuje i na to da onlajn mediji, ukoliko ne razviju sopstvenu produkciju beletrističkih formi, rizikuju da se ograniče na faktografski sadržaj, čime se smanjuje vidljivost žanrovske raznovrsnosti i mogućnosti publike da se susretne sa narativnim i emotivno obojenim tekstovima, ili da se ograniče samo na preuzimanje sadržaja drugih medija koji se bave različitom produkcijom medijskog sadržaja.

ZAKLJUČAK

Dominantni medijski sadržaj emitovan u multimedijalnoj redakciji RTRS-a u istra-živačkom vremenu imao je faktografski i informativni karakter. Iako su beletrističke novinarske forme prisutne, javljaju se u manjem obimu, što je potvrđeno procentualnim rezultatima istraživanja, koji su značajno niski u odnosu na cjelokupan sadržaj, a iznose svega 8,82% objava beletrističkog karaktera. Takođe, beletrističke emisije uglavnom su skoncentrisane u video-zapise u specifičnim emisijama koje kombinuju narativ, autorski stil i emotivne elemente. Primjeri ovakvih emisija, kao što su „Ljudi“, „Život je na selu“, „Misija“, „Čuvari Krajine“, „Mala Evropa“ i „Moje mjesto“, pokazuju da beletrističke forme omogućavaju dublje interpretacije i eksplikacije društvenih i kulturnih pojava, a publici nude kreativan i privlačan pristup temama koje bi u tradicionalnom informativnom for-matu bile predstavljene gotovo isključivo faktografski.

Rezultati su ukazali i na to da sezonski faktori, praznici i globalni medijski događaji imaju direktan uticaj na objave beletrističkih sadržaja. Pad broja objava tokom ljetnjeg perioda, uprkos očekivanom – da bi taj period bio prilika za povećanu produkciju beletri-stike zbog hroničnog nedostatka vijesti, ukazuje na kompleksnost medijskog planiranja i na uticaj spoljnih faktora kao što su: godišnji odmori i „zasjenjivanje“ domaćih sadržaja velikim svjetskim temama. Potvrđeno je da većina objava u ovom periodu spada u kate-goriju „ljetnjih događaja grada“ ili lakših, komercijalno i estetski privlačnih tema, ali nisu objavljene u formi čistih beletrističkih žanrova.

Onlajn mediji u državi BiH, pa i u RS, kao njenom entitetu, nisu medijsko-pravno uređeni. Ne postoji nijedan odgovarajući zakon o onlajn medijima u BiH koji bi uređivao ovu oblast. Vijeće za štampu i onlajn mediji u BiH objavljuje registraciju onlajn medija i to je jedina „regulacija” onlajn medija. Ova praznina znači, pored ostalog, i da onlajn redakcije nisu formalno obavezne da proizvode određene tipove sadržaja, to jest da nje-guju određene medijske strukture teksta (Freedman, 2015)⁶, što rezultira preuzimanjem sadržaja i ograničenom autonomijom u kreiranju novih žanrovskih formata. Shodno tome, i u ovom konkretnom slučaju analize postoji jasna zavisnost onlajn sadržaja od televizijskog programa (prethodnog, glavnog medija unutar javnog servisa), što može da utiče na mogućnosti eksperimentisanje sa beletrističkim žanrovima i naracijom u savremenom novinarstvu.

Istraživanje je pokazalo da beletrističke forme imaju potencijal da obogate onlajn ponudu javnih servisa, jer povezuju informativni karakter sa kreativnim narativom, omogućavajući dublju interpretaciju i eksplikaciju društvenih, kulturnih i lokalnih fenomena. Ovo ukazuje na potrebu za sistematskim uvođenjem i podsticanjem beletristike u onlajn produkciji, kako bi se omogućila raznovrsnost medijskih sadržaja.

Analiza osnovna tri elementa, pojedinosti, dinamike i informativnosti pokazala je da sadržaji uglavnom zadovoljavaju očekivani nivo kvaliteta, što je tipično za sadržaje beletrističkog karaktera. Većina programa uspijeva da održi balans između narativne izražajnosti i informativnog sadržaja, iako intenzitet pojedinih elemenata može varirati. Takav pristup omogućava da sadržaji budu istovremeno estetski privlačni i relevantni, pružajući gledaocima ne samo zanimljiv narativ već i uvid u društveni, kulturni i istorijski kontekst obrađenih tema. Na taj način beletristički pristup u ovim medijskim sadržajima potvrđuje svoju ulogu u povezivanju kreativnog pripovijedanja sa funkcijom informisanja, ali i analitičkog pristupa, kako objašnjava Tomić (2012).

Treba naglasiti da je od izuzetne važnosti medijski regulisati rad onlajn medija u BiH. To bi mogao biti jedan od načina sistematske podrške produkciji različitih žanrova, kao i jačanje publiciteta beletrističkih sadržaja. Možda bi to zapravo bio način da se zadovolji potreba jednog dijela medijske publike za humanizovanim pričama, koje u sebi nose bogatstvo autorskog talenta za novinarsku priču koja može biti i svjedočanstvo i dokument i lijepa priča za koju ne bismo saznali da ne postoji praksa pisanja žanrova koji u analitiku unose subjektivno, estetizovano i humanizovano gledište.

LITERATURA

- Balle, F. (1997). *Moć medija*. Beograd: Clio.
- Bogdanić, A. (2016). *Razmatranje novinarskog diskursa i teorije medija*. Banja Luka: Komunikološki koledž u Banjaluci.
- Brautović, M. (2009). *Hrvatski online mediji kao sekundarni izvori u novinarstvu*. Dubrovnik: MediAnali. Sveučilište u Dubrovniku.
- Đurić, D. (1987). *Novinarska radionica*. Drugo izdanje. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd.
- Đurić, V. (2020). *Televizija*. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Fakultet političkih nauka.
- Freedman, D. (2015). *Media Regulation*. Oxford Bibliographies. <https://doi.org/10.1093/obo/9780199756841-0095>
- Greenberg, S. (2007). *Slow Journalism*. Prospect.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York: University Press.
- Јевтовић, З., Петровић, Р. & Арачки, З. (2014). *Жанрови у савременом новинарству*. Београд: Јасен.
- Krejs, R. (2010). *Onlajn novinarstvo*. (prev. N. Britvić). Beograd: Clio. (Originalno izdanje 2005).

6 Nije moguće naznačiti broj stranice, zbog toga što onlajn institucija Oxford Bibliographies ne koristi klasične načine označavanja stranica. Izvor je: Freedman, D. (2015). *Media Regulation*. Oxford Bibliographies. <https://doi.org/10.1093/obo/9780199756841-0095>

- Кљајић В. (2012). *Интервју у штампани, online магазинима и на интернету*. Чигоја: Београд.
- Кљајић, В., & Донеvски, С. (2021). *Наративност као глобални тренд новинарских документарних форми*. Култура. 138. Стр. 388–406. <https://doi.org/10.5937/kultura1338388K>
- Mihajlov Prokopović, A. & Vujović, M. (2019). *Media in the Digital Age: Regulatory Aspects*. Zbornik radova Pravnog fakulteta Niš. LVIII(85) Str. 315-330. <https://doi.org/10.5937/zrpfno-23433>
- Mitrović, Ž. (1976). *Iz novinarske prakse*. Beograd: Savet za vaspitanje i brigu o deci SR Srbije.
- Olausson, U. (2017). *The celebrated journalist*. Journalism Studies. 19. Pages: 2379–2399. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2017.1349548>
- Stambolić, M. (1986). *Rečnik književnih termina*. Beograd: Nolit.
- Tapavički Duronjić, T. (2011). *Komunicirajne u Medijasferi*. Beograd: Bard-fin d. o. o. Banja Luka: Romanov.
- Тапавички Дуроњић, Т. (2017). *Дигитални информациони системи; Медијски приступ*. Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци.
- Тапавички Дуроњић, Т. (2017a). *Проблем преузимања и ширења вести онлајн медијима у Републици Српској; Етички обраци у периоду еквиваленат*. Годишњак Факултета за културу и медије, бр. 9, год IX. Стр. 191–216. Preuzeto sa: [2560-32051709191T.pdf](https://doi.org/10.5937/zrpfno-23433)
- Тапавички Дуроњић, Т. (2019). *Литерарно новинарство и нарација*. Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци.
- Todorović, N. (2002). *Interpretativno-istraživačko novinarstvo*. Beograd: Fakultet političkih nauka. Čigoja.
- Tomić, B. (2012). *Uvod u medije*. Beograd: Čigoja štampa.
- Valić Nedeljković, D., & Pralica, D. (2020). *O novinarstvu i novinarima*. Drugo izdanje. Novi Sad: Filozofski fakultet Novi Sad.

OSTALI IZVORI

Statut RTRS-a: [PTPC](#)

Zakon o javnom informisanju i medijima („Sl. glasnik RS”, br. 92/2023 i 51/2025) dostupan na: [Zakon o javnom informisanju i medijima](#)

Zakon o radio-televiziji Republike Srpske („Sl. glasnik RS”, br. 49/2006, 73/2008, 42/2010, 89/2013 i 44/2016) dostupan na: [Zakon o radio-televiziji Republike Srpske - Paragraf Lex BA](#)

Zakon o javnom RTV sistemu Bosne i Hercegovine („Sl. glasnik BiH”, br. 78/2005, 35/2009, 32/2010, 51/2015 i 25/2016) dostupan na: [Zakon o Javnom RTV sistemu Bosne i Hercegovine - Paragraf Lex BA](#)

Zvanični onlajn medij javnog servisa RTRS: [PTPC - Радио Телевизија Републике Српске](#)

THE DISSEMINATION OF LITERARY JOURNALISTIC GENRES THROUGH THE ONLINE PLATFORM OF THE PUBLIC BROADCASTER OF THE REPUBLIC OF SRPSKA

Author: ŽELJANA ĐAJIĆ

Email: zeljanadjajic0906@gmail.com

Mentor: Full Prof. Tatjana Tapavički Duronjić

Faculty of Political Science, University of Banja Luka

Introduction: This research explores the distribution of literary journalistic genres within the online program of the multimedia editorial team of the public broadcaster, Radio Television of the Republic of Srpska (RTRS). It examines the frequency of publishing such genres in RTRS's online format, aiming to test the hypothesis that literary genres are rarely featured, even during periods influenced by seasonal factors in shaping the daily agenda. The theoretical framework is based on the classical journalistic classification of genres, with the core objective of determining whether RTRS's online distribution caters to a broad audience in terms of content type.

Aim: The study aims to assess the frequency of literary journalistic content and analyze the application of three key factors—informativeness, detail, and dynamism—in the production of reportage, the primary technique of literary genre writing. The research focuses on the quantity of publications and the structural elements tied to these factors.

Materials and Methods: Content from RTRS's online media was analyzed between May 1 and July 31, 2025. A quantitative method was used to identify genre affiliation, classify and tabulate data, alongside a case study approach and qualitative content analysis to recognize genre and thematic treatment. Results are presented numerically, as percentages, and descriptively, employing a descriptive method.

Results: During the research period, 465 media items were published, of which 41 (8.82%) belonged to literary genres. Reportage was the most prevalent form, while sketch and feuilleton appeared less frequently.

Conclusion: Literary genres had a limited presence in RTRS's online distribution during the analysis period. By nurturing these genres, RTRS upholds its cultural mission as a public service. However, the lack of media regulation for online platforms in Bosnia and Herzegovina poses a significant barrier to producing content for a broad audience.

Keywords: online media; genre theory; reportage; RTRS; RS